

CAPITOLUL AL II-LEA. LOIALITATEA ADMINISTRĂRII PROBELOR

1. Conținutul principiului loialității administrării probelor

La baza principiului loialității administrării probelor, consacrat de art. 101 NCPP^[1], stă regula **interzicerii utilizării oricărei strategii sau manopere ce are ca scop administrarea, cu rea-credință, a unui mijloc de probă sau care are ca efect provocarea comiterii unei infracțiuni, dacă prin aceste mijloace se aduc atingere demnității persoanei, drepturilor acesteia la un proces echitabil sau la viața privată**. Dispoziții similare se regăseau și în art. 68 CPP 1968, singura modificare care a intervenit fiind aceea a nuanțării sensului noțiunilor de „promisiuni sau îndemnuri”.

În practica judiciară s-a reținut că, în esență, ceea ce interzice norma de procedură este *administrarea de probe prin instigare, prin provocare, prin constrângere din partea organelor judiciare*. Sintagma „îndemn” regăsită în alin. (1) al art. 101 NCPP presupune o instigare la comiterea infracțiunii, iar „provocarea” [alin. (3)] din partea organelor de urmărire penală poate avea loc prin desfășurarea activităților specifice, cu depășirea limitelor cadrului legal^[2].

În doctrină s-a subliniat că iregularitățile, imperfecțiunile, abaterile care îndeșesc efectuarea unui act procesual sunt uneori voluntare, și anume făcute pentru a fi ascunse celui cărui a se opun, însă în imensa majoritate a cazurilor, ele nu cad sub acuzația relei-credințe, ci rămân în perimetrul *erorii judiciare*, rezultate din inabilitatea și nepricerea agentului judiciar, din insuficienta pregătire și experiență profesională, din comoditatea necercetării conformității procedurilor extrajudiciare care, deseori, intersectează procesualitatea penală în ansamblul său etc.^[3] Din acest motiv s-au criticat dispozițiile legale în vigoare care nu permit

^[1] Potrivit art. 101 NCPP: „Principiul loialității administrării probelor: (1) Este oprit a se întrebuița violențe, amenințări ori alte mijloace de constrângere, precum și promisiuni sau îndemnuri în scopul de a se obține probe. (2) Nu pot fi folosite metode sau tehnici de ascultare care afectează capacitatea persoanei de a-și aminti și de a relata în mod conștient și voluntar faptele care constituie obiectul probei. Interdicția se aplică chiar dacă persoana ascultată își dă consimțământul la utilizarea unei asemenea metode sau tehnici de ascultare. (3) Este interzis organelor judiciare penale sau altor persoane care acționează pentru acestea să provoace o persoană să săvârșească ori să continue săvârșirea unei fapte penale, în scopul obținerii unei probe”.

^[2] I.C.C.J., s. pen., înch. JCP nr. 10/C din 01.02.2016, nepublicată.

^[3] I. NARIȚA, *loc. cit.*, p. 184.

administrarea de probe în faza camerei preliminare^[1], subliniindu-se că *loialitatea, conformitatea, exactitatea, precizia și rigoarea tuturor procesualităților care alcătuiesc procesul penal în întregul său sunt componente intrinseci ale legalității, iar dovada acesteia implică o cercetare judecătorească autentică*^[2].

Amenințarea sau sugestionarea martorului, interesul ascuns al acestuia într-o procedură penală, dirijarea mărturiei scrise unidirecțional, efectuarea unei interceptări telefonice în mod ilegal etc. includ elemente de fapt combinate și conexe probei, care nu pot fi dezvăluite decât printr-o judecată de fond, în fața unui tribunal imparțial; *ele țin categoric de legalitatea, iar nu de temeinicia probei*^[3].

Ca o concluzie, se poate afirma că există *lipsă de loialitate* dacă organul judiciar folosește procedee neconforme cu principiile fundamentale ale ordinii juridice, pentru obținerea de probe^[4].

2. Încălcarea principiului loialității administrării probelor prin formarea a două dosare de urmărire penală

În practica judiciară s-a încercat să se extindă aplicarea principiului loialității administrării probelor dincolo de limitele prevăzute expres în Codul de procedură penală, respectiv la orice comportament al organelor de urmărire penală care, în opinia inculpatului, i-ar îngreuna acestuia efectuarea apărării în cauză.

Sub acest aspect, într-o cauză aflată pe rolul judecătorului de cameră preliminară din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a reținut că, chiar dacă *dispoziția procurorului de a forma două dosare distincte* [dosarele nr. (...)P/2015 și (...)P/2015] este criticabilă, ea *nu se circumscrie unei încălcări a principiului loialității administrării probelor*, astfel cum este reglementat prin dispozițiile art. 101 NCPP.

Pe de altă parte, *nu poate fi reținută o nulitate absolută* nici în ceea ce privește formarea unor dosare distincte de anchetă – părțile având posibilitatea, dacă sunt îndeplinite condițiile legii, să solicite instanței *reunirea* cauzelor – și nici în ceea ce privește audierea martorilor L.L., L.D.M. și M.N., nulitățile absolute fiind reglementate în mod expres de dispozițiile art. 281 NCPP.

[1] La data de 05.12.2017, Curtea Constituțională, cu majoritate de voturi, a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art. 345 alin. (1) NCPP, care nu permite judecătorului de cameră preliminară, în soluționarea cererilor și excepțiilor formulate ori excepțiilor ridicate din oficiu, să administreze alte mijloace de probă în afara „oricărui înscrisuri noi prezentate” este neconstituțională și, cu unanimitate de voturi, a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 342 NCPP (<https://www.ccr.ro/noutati/COMUNICAT-DE-PRES-275>).

[2] I. NARIȚA, *loc. cit.*, p. 185.

[3] *Idem*, p. 186.

[4] A. CRIȘU, *op. cit.*, p. 302.

Mai mult, reținerea unei nulități relative este condiționată de dovedirea unei vătămări, care nu poate fi înlăturată altfel decât prin anularea actului^[1].

3. Încălcarea principiului loialității administrării probelor prin folosirea polițiștilor de la alte compartimente

În practica judiciară, într-o cauză, inculpații au arătat că la data de 25.11.2014 s-a procedat la oprirea în trafic a peste 150 de șoferi. Acest lucru s-a realizat prin utilizarea a 150 de persoane din cadrul poliției, fără însă a avea vreo garanție că acei oameni făceau parte din poliția judiciară, pentru respectarea cerințelor art. 55 NCPP, sens în care există cel puțin suspiciunea că șoferilor opriți în trafic la data de 25.11.2014 le-a fost adusă la cunoștință calitatea de suspect de către persoane din afara organelor de cercetare penală. Într-un mod similar le-au fost luate și declarațiile acestor persoane, respectiv de către un organ necompetent.

Judecătorul de cameră preliminară a reținut că susținerile inculpaților sunt simple prezumții, care nu sunt acoperite de probe concrete care să conducă la reținerea încălcării principiului.

Nu se pot reține afirmațiile apărătorului inculpaților, privind calitatea sau nu de organe de cercetare penală din cadrul poliției judiciare a organelor de cercetare penală care au participat la acțiunea din 25.11.2014, când au fost opriți în trafic un număr de 150 de șoferi taximetriști.

Din contră, actele dosarului de urmărire penală relevă **îndeplinirea dispozițiilor art. 55 alin. (1) lit. b) NCPP**, motiv pentru care s-a reținut că această excepție este neîntemeiată și nu există nicio vătămare^[2].

4. Încălcarea principiului loialității administrării probelor prin nerespectarea dreptului la apărare al inculpaților

În practica judiciară, într-o cauză, inculpații au arătat că au fost depuse la dosarul cauzei o serie de înscrisuri cu care au justificat sumele de bani cu privire la care poartă acuzația de spălare a banilor și nu au fost luate în considerare. Nu s-a verificat niciun moment proveniența sumelor de bani cu privire la care poartă acuzația de spălare a banilor. Cu toate că exista un raport întocmit de ONPCSB, care a fost depus la dosarul cauzei în cursul lunii septembrie 2015, în ciuda acestui fapt, nu s-a formulat nicio acuzație cu privire la faptele cuprinse în acest raport până în cursul lunii iulie 2016, când la data de 13.07.2016 s-a dispus extinderea acțiunii penale pentru infracțiuni de spălare a banilor care se fundamentau în

[1] I.C.C.J., s. pen., înch. JCP nr. 10/C din 01.02.2016, nepublicată.

[2] C.A. Brașov, înch. JCP din 07.11.2016, nepublicată. Încheierea a rămas definitivă prin respingerea contestațiilor formulate.

propoție de 100% pe aspectele cuprinse în sesizarea ONPCSB. Acuzația a fost adusă la cunoștință inculpaților la 29.07.2016, dată la care a fost emis și rechizitoriul. Necunoscând acest din urmă aspect, în următoarea zi lucrătoare, 02.08.2016, inculpații au depus plângere împotriva ordonanței din 13.07.2016 și contestație împotriva raportului ONPCSB. În plus, o săptămână mai târziu au formulat și două note probatorii prin care au justificat originea licită a sumelor de bani, obiect al acuzației de spălare a banilor.

În mod evident, plângerea împotriva ordonanței și contestația împotriva raportului ONPCSB au fost respinse ca inadmisibile, iar cererile în probațiune nu au mai fost avute în vedere. Astfel, inculpații **apreciază profund contrar principiului loialității administrării probelor, negarea flagrantă a dreptului la apărare prin lipsirea inculpatului de timpul necesar pregătirii apărării, formularea unei noi acuzații și trimiterea în judecată pentru aceasta în aceeași zi**, care încalcă în mod obiectiv principiul loialității și dreptul la apărare.

Inculpații menționează că ultima extindere a acțiunii penale (13.07.2016) s-a fundamentat exclusiv pe o probă pe care procurorul o avea la dosar din septembrie 2015.

În cursul urmăririi penale au formulat mai multe adrese către Biroul Român de Metrologie Legală, Direcția Regională de Metrologie Legală Brașov. Prin acestea le-a fost comunicat inculpaților că nu s-au identificat nereguli cu ocazia verificărilor metrologice efectuate, nu s-au aplicat sancțiuni și nu au fost respinse aparatele de taxat. Procurorul de caz a înțeles să nu facă nicio referire în cuprinsul actului de sesizare a instanței cu privire la această probă, evident, favorabilă lor.

De altfel, în ciuda faptului că art. 100 NCPP obligă procurorul să administreze și probe în favoarea inculpaților, toate cererile în probațiune formulate au fost respinse.

Inculpații arată că la data de 13.06.2016 a avut loc o întâlnire cu specialiștii parchetului care au întocmit raportul de constatare tehnico-științifică, comunicându-li-se faptul că se dorește lămurirea aspectelor care au făcut obiect al obiecțiunilor formulate de inculpați la raport. De fapt, întâlnirea a fost una formală, la care specialiștii parchetului au avut o atitudine vădit defensivă față de orice aspect adus în discuție de inculpați. Dovada acestui fapt este neconcordanța între răspunsul formulat de specialiștii la punctul de vedere depus de inculpați la 13.06.2016 și lipsa oricărei modificări a raportului, deși *obiecțiunile erau în mod vădit întemeiate*. Au depus mai multe seturi de obiecțiuni împotriva raportului de constatare, care însă au fost respinse cu o motivare superficială. Cu referire la unele dintre obiecțiuni nu s-a formulat un răspuns efectiv nici până în prezent. În ciuda acestui aspect, deși era obligatoriu ca procurorul să dispună efectuarea expertizei, s-a procedat de o manieră contrară, respingând și cererea lor expresă de dispunere a întocmirii unui raport de expertiză.

Din modul de derulare a urmăririi penale și, în special, din rechizitoriu rezultă o *atitudine părtinitoare* față de inculpatul B.I.M. Totodată, în ceea ce îi privește pe inculpați, procurorul a extins acțiunea penală pentru infracțiunea de spălare a banilor, prevăzută de art. 29 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 656/2002^[1], în raport de faptele reținute în sesizarea ONPCSB, însă pentru faptele detaliate în același document în legătură cu B.I.M. a omis extinderea acțiunii penale pentru infracțiunea de spălare de bani, prevăzută de art. 29 alin. (1) lit. b) Legea nr. 656/2002.

Judecătorul de cameră preliminară a reținut că notele probatorii privind justificarea sumelor de bani au fost depuse la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Brașov la data de 23.08.2016, aflate la dosarul nr. (...) /64/2016, mult după întocmirea rechizitoriului de către procurorul de caz, 29.07.2016, ocazie cu care acesta s-a desesizat cu privire la efectuarea de acte de urmărire penală prin dispoziția de sesizare a instanței cu rechizitoriu, totodată, acestea constituind apărări de fond și nu pot face obiectul procedurii de cameră preliminară.

În ceea ce privește mențiunile cu privire la infracțiunile de spălare de bani reținute în sarcina inculpaților, judecătorul de cameră preliminară arată că Oficiul are competența numai de a se pronunța cu privire la existența indiciilor temeinice cu privire la săvârșirea infracțiunii de spălare de bani, nu cu privire la stabilirea încadrării juridice, calculării prejudiciului și a trimiterii în judecată a unor persoane.

Obiectivele care au stat la baza emiterii RCTS-ului întocmit la data de 13.06.2016 au fost stabilite de procurorul de caz prin ordonanța din 01.03.2016 și suplimentate prin ordonanța din 10.06.2016, care rezultau din analiza fișelor fiscale ale inculpaților, extraselor de cont bancar ridicate cu ocazia perchezițiilor sau puse la dispoziția parchetului de către societatea care efectua contabilitatea celor două societăți, coroborat cu premisele indiciilor transmise de Oficiu.

Astfel, ca urmare a RCTS-ului indicat mai sus, s-a dispus prima ordonanță de extindere a acțiunii penale cu privire la infracțiunea de spălare de bani din 14.06.2016, dată de procuror în temeiul dispozițiilor art. 309 și art. 311 NCPP, iar nu ca urmare a primirii sesizării Oficiului, după care s-a extins acțiunea penală la data de 13.07.2016 și cu privire la creditările societăților M. SRL și M.G. SRL.

În RCTS se arată că „(...) în perioada analizată, D.M. efectuează din veniturile personale de 127.621 lei creditări totale de 3.333.500 lei, din care suma de 1.728.000 lei pentru M. SRL, de 699.500 lei pentru C. SRL și de 906.000 lei pentru M. SRL (...)” și „În mod similar, la M. SRL, creditările asociatului unic B.M.I. (...) rezultă că asociatul unic B.M.I. a efectuat în cursul anului 2010, creditări de cel puțin 168.000,00 lei”.

[1] Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului, republicată în M. Of. nr. 702 din 12.10.2012.

Aceste creditări apar și în sesizarea Oficiului, iar potrivit cererilor aflate la dosar, acesta a fost înmănat avocatului ales al inculpaților anterior datei de 20.05.2016. Totodată, potrivit procesului-verbal din 26.05.2016 și mail-ului aflat la dosar, au fost comunicate avocatului ales al inculpaților documente ale Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Brașov, inclusiv RCTS-ul din 13.06.2016.

Toate acestea au fost menționate de judecătorul de cameră preliminară pentru a demonstra, contrar susținerilor inculpaților, că **nu le-a fost încălcat dreptul la apărare și nici principiul loialității probelor, atât timp cât toate documentele aflate la dosarul cauzei au fost comunicate în timp util avocaților aleși**, care i-au și asistat pe inculpați la data aducerii la cunoștință a calității de inculpați cu privire la noile infracțiuni de spălare de bani, potrivit proceselor-verbale aflate la dosar.

Cu ocazia aducerii la cunoștință a calității de inculpați – 29.07.2016, nici avocații aleși și nici inculpații nu au formulat probe în apărare și nici nu au solicitat termen pentru a propune probe, pentru a fi în prezența vreo unei vătămări, deși în procesele-verbale este menționat „are dreptul să propună administrare de probe, de a ridica excepții și a pune concluzii, de a consulta dosarul”.

Procurorul de caz, față de poziția exprimată de inculpați în prezența avocaților aleși, nu putea anticipa sau previziona faptul că inculpații „ar dori să administreze probe sau să ridice excepții”, astfel că nicio dispoziție legală nu îl împiedica pe procurorul de caz să emită rechizitorul, față de pasivitatea inculpaților.

Dispozițiile art. 311 alin. (5) NCPP – „Procurorul sesizat de organul de cercetare în urma extinderii urmăririi penale sau din oficiu cu privire la ipotezele prevăzute la alin. (1) poate dispune extinderea acțiunii penale cu privire la aspectele noi” – coroborate cu dispozițiile art. 309 alin. (2), (3) și (4) NCPP – „(2) Punerea în mișcare a acțiunii penale este comunicată inculpatului de către organul de urmărire penală care îl cheamă pentru a-l audia. Dispozițiile art. 108 se aplică în mod corespunzător, încheindu-se în acest sens un proces-verbal. (3) La cerere, inculpatului i se eliberează o copie a ordonanței prin care a fost dispusă măsura. (4) Atunci când consideră necesar, procurorul poate proceda personal la audierea inculpatului și la comunicarea prevăzute la alin. (2)” – impun *obligativitatea comunicării inculpatului a extinderii acțiunii penale cu privire la aspecte noi*, fapt pe care procurorul de caz l-a realizat, confirmat și de către inculpați în cererile și excepțiile formulate în scris.

Legiitorul *nu prevede un termen exact de comunicare a ordonanței, astfel încât să putem vorbi de vreo încălcare a dispozițiilor procedurale, cu consecințe vătămătoare asupra persoanelor cercetate în cauză*, legiitorul a avut în vedere numai faptul că *ordonanța trebuie comunicată și adusă la cunoștință persoanelor cercetate, bineînțeles, până la terminarea urmăririi penale, concretizată cu sesizarea instanței cu rechizitoriu sau emiterea ordonanței de clasare sau renunțare la urmărire penală*, conform dispozițiilor art. 327 NCPP.

Inculpații au susținut că „acuzăția a fost adusă la cunoștință inculpaților la 29.07.2016, dată la care a fost emis și rechizitoriul. Necunoscând acest din urmă aspect, în următoarea zi lucrătoare, 02.08.2016, inculpații au depus plângere împotriva ordonanței din 13.07.2016 și contestație împotriva raportului ONPCSB”.

Judecătorul de cameră preliminară, fără a relua cele arătate mai sus, cu privire la data luării la cunoștință despre sesizarea Oficiului, comunicarea ordonanțelor privind extinderea acțiunii penale cu privire la infracțiunea de spălare de bani și comunicarea RCTS-ului întocmit în cauză la data de 13.06.2016, a arătat că afirmațiile inculpaților nu se susțin pentru următoarele motive: prima zi lucrătoare era 01.08.2016, contrar afirmațiilor avocatului inculpaților, care a susținut că 01.08.2016 era zi de sărbătoare legală, actele comunicate pe fax la parchet de avocatul inculpaților la data de 02.08.2016 și 03.08.2016 au fost soluționate de Procurorul General al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Brașov.

În ceea ce privește adresele inculpaților către Biroul Român de Metrologie Legală – Direcția Regională de Metrologie Legală B. și răspunsul primit, judecătorul de cameră preliminară a arătat că acestea constituie *apărări de fond*, întrucât procurorul de caz a motivat în rechizitoriu mecanismul de fraudare reținut a fi comis de inculpați, care nu implică alterarea memoriei fiscale prin factori interni, „astfel ca, la un control metrologic, să nu poată fi depistată metoda de fraudare”, alterarea memoriei fiscale fiind realizată prin factori externi, procurorul răspunzând prin actul de sesizare a instanței cu privire la aceste probe aduse în apărarea lor de inculpați, însă *aprecierea probelor ține de faza de judecată*, fiind atributul judecătorului investit cu soluționarea cauzei în fond, și nu privește procedura de cameră preliminară.

Cu privire la modul de soluționare a obiecțiunilor formulate de inculpați referitor la concluziile RCTS-ului, judecătorul de cameră preliminară a menționat că acestea au fost respinse motivat de procurorul de caz, *temeinicia acuzațiilor nefăcând obiectul procedurii de cameră preliminară*. Consistența motivației procurorului nu vizează procedura de față și poate fi combătută în condiții de contradictorialitate în fața judecătorului investit cu soluționarea cauzei pe fond.

Inculpații au criticat modul de desfășurare a urmăririi penale față de ei, în raport cu inculpatul B.I.M., însă judecătorul de cameră preliminară a arătat că *temeinicia acuzațiilor față de unul sau altul dintre inculpați nu poate face obiectul procedurii de cameră preliminară*, iar în rechizitoriu se află mențiunile privind sesizarea instanței cu privire la acuzațiile aduse inculpatului B.I.M., inclusiv cu privire la infracțiunea prevăzută de art. 29 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 656/2002^[1].

^[1] C.A. Brașov, înch. JCP din 07.11.2016, nepublicată. Încheierea a rămas definitivă prin respingerea contestațiilor formulate.

5. Încălcarea principiului loialității administrării probelor prin modul de audiere a suspectilor și inculpaților

În cazul audierii suspectilor sau inculpaților, aceștia pot invoca în camera preliminară anumite aspecte legate de loialitatea probei, însă judecătorul de cameră preliminară se putea afla în imposibilitatea verificării aspectelor invocate, din moment ce în camera preliminară nu puteau fi administrate alte probe în afara de înscrisuri. După data publicării în Monitorul Oficial a Deciziei din 05.12.2017, prin care Curtea Constituțională a constatat că „**soluția legislativă cuprinsă în art. 345 alin. (1) NCPP, care nu permite judecătorului de cameră preliminară, în soluționarea cererilor și excepțiilor formulate ori excepțiilor ridicate din oficiu, să administreze alte mijloace de probă în afara «oricăror înscrisuri noi prezentate», este neconstituțională (...), judecătorul de cameră preliminară va avea posibilitatea constatării prin orice mijloc a nelegalității probelor**, astfel cum s-a reținut în Decizia nr. 641 din 11.11.2014.

În doctrină s-a arătat că nu constituie ipoteze de nelegalitate a administrării probei declarațiile date de coinalpații cărora **procurorul le-a pus în vedere că abordarea unei atitudini sincere de recunoaștere a faptelor va fi evaluată la stabilirea măsurilor preventive** care se impun a fi dispuse în cauză, întrucât, în această ipoteză, nu se poate reține vreun element de neloialitate procesuală^[1].

În practica judiciară, inculpații au arătat, **în unele cauze**, că a fost încălcat principiul loialității cu privire la modul de audiere al organelor de cercetare penală. Astfel, s-a susținut că suspectilor, în momentul în care li s-a adus la cunoștință calitatea de inculpat, vrând să dea declarație, **li se comunica în mod agresiv că sunt pasibili de mărturie mincinoasă dacă nu declară adevărul**. Totodată, dorind să adreseze întrebări coinalpaților, acestea se respingeau cu motivarea stereotipă că nu sunt utile soluționării cauzei.

Judecătorul de cameră preliminară care a analizat aceste aspecte a reținut că este puțin probabilă afirmația inculpaților, fără niciun suport probatoriu și nicio dovadă, cu atât mai mult cu cât suspectilor din cauză li se aducea la cunoștință calitatea de inculpați, infracțiunea prevăzută la art. 273 NCP referindu-se la fapta martorului.

În ceea ce privește **adresarea de întrebări coinalpaților de către avocații aleși ai inculpaților**, judecătorul de cameră preliminară a arătat că, potrivit dispozițiilor art. 92 alin. (1) NCPP, „în cursul urmăririi penale, avocatul suspectului sau inculpatului are **dreptul să asiste** la efectuarea oricărui act de urmărire penală (...)”, numai în faza de judecată, cu ocazia audierii inculpatului, a persoanei

[1] M. UdROIU, *op. cit.*, p. 157.

vătămate, a părții civile, a părții responsabile civilmente, a martorului și a expertului, avocatul *poate pune întrebări în mod nemijlocit*, astfel cum prevăd dispozițiile art. 378-381 NCPP, motive pentru care nu există nicio încălcare a principiului loialității probelor și nicio vătămare pentru inculpații care au formulat cereri și excepții^[1].

6. Folosirea constrângerilor pentru obținerea probelor

A. Prima problemă ridicată *în practica judiciară* în legătură cu constrângerea persoanelor să dea anumite declarații a fost aceea a **difficultății de a proba astfel de afirmații**.

Într-o cauză, inculpatul a susținut că, la momentul în care i s-a luat declarația datată 30.10.2012, ora 10:30, a fost constrâns de către organele de urmărire penală să declare în acel mod, iar când i s-a consemnat declarația din 11.12.2012, nu a fost asistat de un apărător.

Judecătorul de cameră preliminară a reținut că, potrivit art. 6 CPP 1968 [art. 10 NCPP], dreptul de apărare este garantat învinutului, inculpatului și celorlalte părți în tot cursul procesului, fiind oprit a se întrebuița violențe, amenințări ori alte mijloace de constrângere, precum și promisiuni sau îndemnuri, în scopul obținerii de probe, conform art. 68 alin. (1) CPP 1968 [art. 101 alin. (1) NCPP]. Însă, *pentru a se constata împrejurările menționate în acest ultim articol, trebuie să existe dovezi*, ceea ce în speță nu s-au adus. Simplele afirmații ale inculpatului, fără a se corobora cu alte probe, nu sunt suficiente pentru a conchide că declarația consemnată la 30.10.2012, ora 10:30, este lovită de nulitate, cu atât mai mult cu cât inculpatul I.V. *a fost asistat de un apărător*. Cu referire la declarația datată 11.12.2012, s-a constatat că inculpatului i s-a pus în vedere dreptul de a fi asistat de un apărător ales sau din oficiu, personal declarând că „toate drepturile procesuale le cunoaște”. Ca atare, s-a reținut că *lipsa semnăturii unui avocat de pe respectiva declarație nu atrage sancțiunea nulității și, pe cale de consecință*, judecătorul de cameră preliminară apreciază, ca nefondate, motivele invocate de către inculpatul I.V. prin contestație^[2].

B. Au fost rare cazurile în care s-a invocat **constrângerea constând în exercitarea unor tratamente degradante și inumane din partea organelor judiciare**.

[1] C.A. Brașov, înch. JCP din 07.11.2016, nepublicată. Încheierea a rămas definitivă prin respingerea contestațiilor formulate.

[2] C.A. Brașov, înch. JCP nr. 31/CP din 27.06.2014, portal.just.ro.

Într-o astfel de cauză, conform procesului-verbal de constatare a infracțiunii flagrante din 07.03.2016, inculpata a introdus un fragment de hârtie de culoare portocalie în cavitatea bucală „și a încercat să-l distrugă prin mestecare. Acest fapt nu a reușit datorită intervenției unui lucrător de poliție judiciară, care a determinat-o prin blocarea maxilarului să scoată fragmentul de hârtie”.

Judecătorul a analizat aceste susțineri, raportându-se la standardele stabilite de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia probelor obținute prin aplicarea torturii, tratamentelor inumane sau degradante.

În speță, ținând seama de circumstanțele menționate în procesul-verbal de constatare a infracțiunii flagrante din 07.03.2016, judecătorul a considerat că, în concret, inculpata nu a fost supusă unui tratament degradant. Astfel, prin acțiunea spontană a lucrătorului de poliție judiciară *nu s-a urmărit înjosirea inculpatei, ci s-a urmărit conservarea unui corp delict*, în condițiile în care prin acțiunea inculpatei s-a apreciat că *se urmărea distrugerea acestuia prin mestecare*, nemaifiind posibilă recuperarea bilețelului pe altă cale, în acel moment nefiind identificată o altă metodă mai puțin intrusivă; astfel cum rezultă din înregistrarea video, această acțiune a durat aproximativ 5 secunde și a constatat doar în împiedicarea inculpatei să mestece înscrisul, aceasta scoțându-l din gură de bunăvoie și zâmbind, la cererea organului de urmărire penală.

În raport de cele expuse mai sus, judecătorul a considerat că, în concret, nu a existat un nivel de suferință sau de umilire a inculpatei de o asemenea intensitate, astfel încât să poată fi considerat tratament degradant^[1].

C. Uneori s-a invocat existența unei **constrângeri rezultate din emiterea unor mandate de aducere pe numele persoanelor ce urmau a fi audiate la parchet.**

Astfel, **într-o cauză**, apărătorul ales al inculpatului C.G. a depus un înscris emis de Inspectoratul Județean de Poliție P., prin care se arată că „numitul C.G. a fost transportat la DNA – Serviciul Teritorial B. în data de 12.01.2015, urmare a citației telefonice transmise de procuror”.

La data de 27.03.2015, prin fax, a fost trimis la prezentul dosar, însoțind nota privind cererile și excepțiile, un înscris emis de către același organ de poliție, cum că „numitul V.M.C. a fost transportat la DNA – Serviciul Teritorial B. în 13.01.2015, urmare a citației telefonice transmise de procuror”.

În aceste împrejurări, față de data în care s-au emis primele acte în dosarul de urmărire penală, inculpații C.G. și V.M.C., prin apărătorii aleși, arată că s-a încercat „prin promisiuni și mijloace de constrângere să fie determinați să realizeze declarații cu privire la magistrați ai Tribunalului C. (...) procurorul de

[1] Trib. București, s. I pen., înch. JCP din 07.11.2016, definitivă prin înch. JCP C.A. București nr. 72 din 24.02.2017, în C. Moisă, *op. cit.*, p. 69.